

Current State management of the activities of the Cao Dai religion in Binh Dinh province

Pham Van Nam*

National Academy of Public Administration, Vietnam

Received: 02/12/2021; Revised: 24/12/2021;

Accepted: 28/12/2021; Published: 28/12/2021

ABSTRACT

Cao Dai is one of the major religions in Binh Dinh province. In the process of development, Cao Dai religion has made several contributions to the local socio-economic life. State management over the activities of Cao Dai religion in the area has many positive results, but it is also facing many inadequacies that need to be analyzed and evaluated to make reasonable adjustments to improve State management efficiency in this field in the context of social integration and democratization. The content of this article makes clear these problems.

Keywords: *Religion, Cao Dai religion, state management.*

*Corresponding author.

Email: nampham1968@gmail.com

Quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài tại tỉnh Bình Định hiện nay

Phạm Văn Nam*

Học viện Hành chính Quốc gia, Việt Nam

*Ngày nhận bài: 02/12/2021; Ngày sửa bài: 24/12/2021;
Ngày nhận đăng: 28/12/2021; Ngày xuất bản: 28/12/2021*

TÓM TẮT

Là một trong những tôn giáo lớn ở tỉnh Bình Định hiện nay, cùng với quá trình phát triển, đạo Cao Đài đã có những đóng góp nhất định trong đời sống kinh tế, xã hội tại địa phương. Công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động của đạo Cao Đài trên địa bàn đạt được nhiều kết quả khả quan; song cũng đang đứng trước nhiều vấn đề bất cập cần được phân tích, đánh giá nhằm điều chỉnh hợp lý, góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trong tình hình mới. Nội dung bài viết sẽ làm rõ những vấn đề trên.

Từ khóa: Tôn giáo, đạo Cao Đài, quản lý nhà nước.

1. KHÁI QUÁT VỀ ĐẠO CAO ĐÀI TỈNH BÌNH ĐỊNH

Theo thống kê, tỉnh Bình Định có 9 tôn giáo, với 124.348 tín đồ/1.486.918 người, chiếm gần 9% dân số.¹ Trong đó Công giáo, Phật giáo chiếm đại đa số và đạo Cao Đài là tôn giáo có số lượng tín đồ lớn thứ 3 với 16.259 tín đồ, chiếm (11% dân số).

So với các tôn giáo khác, đạo Cao Đài là tôn giáo bản địa được khai đạo tại Tây Ninh năm 1926. Năm 1934 đạo Cao Đài được truyền giáo đến các tỉnh miền Trung, trong đó có tỉnh Bình Định. Trải qua thời gian phát triển, tôn giáo này đã có nhiều đóng góp trên nhiều mặt của đời sống xã hội, tinh thần địa phương. Về tổ chức, đạo Cao Đài tại tỉnh Bình Định khá đa dạng, “gồm 01 Hội thánh Trung ương Cao Đài Cầu Kho Tam Quan, 03 Ban Đại diện Hội thánh tỉnh (trừ Cao Đài Ban Chính Đạo và Chơn Lý), 01 Ban Quyên Thập Ngũ Linh đăng (Cao Đài

Chơn Lý) và 31 Họ đạo, với 387 chức sắc, 434 chức việc, 09 nhà tu hành, 16.259 tín đồ sinh hoạt trên 54 cơ sở thờ tự”.¹

2. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA ĐẠO CAO ĐÀI TẠI TỈNH BÌNH ĐỊNH

2.1. Những kết quả đạt được

Là một trong những địa phương của khu vực miền Trung với nhiều đột phá trong sự nghiệp đổi mới, tỉnh Bình Định cùng với Thừa Thiên Huế - Đà Nẵng - Quảng Nam - Quảng Ngãi hình thành nên vùng kinh tế trọng điểm miền Trung và mang lại những lợi thế riêng có của vùng đất này. Hơn nữa, tỉnh Bình Định còn là một trong những trung tâm kinh tế du lịch, dịch vụ của cả nước và miền Trung.

Trong thời gian qua, cùng với sự phát triển mạnh mẽ về kinh tế - xã hội, các chính sách an sinh xã hội từng bước được tỉnh Bình Định quan

*Corresponding author:

Email: nampham1968@gmail.com

tâm thực hiện. Nhu cầu tín ngưỡng, tôn giáo của một bộ phận nhân dân được đảm bảo. Phần lớn hoạt động của các tôn giáo trên địa bàn, trong đó có đạo Cao Đài diễn ra theo đúng quy định của pháp luật với tinh thần “tốt đời đẹp đạo”. Nhìn lại công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài trên địa bàn tỉnh Bình Định, có thể đánh giá kết quả trên một số nét cơ bản sau:

Một là, việc phong chức, phong phẩm, bổ nhiệm, bầu cử, suy cử, cách chức, bãi nhiệm chức sắc đạo Cao Đài

Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định tham mưu với UBND cấp tỉnh chấp thuận việc đăng ký, phong phẩm của các tổ chức tôn giáo hoạt động trên địa bàn có phẩm vị từ Giáo sư trở xuống, tham gia thành viên Ban Đại diện, Đại diện, Ban Cai quản, Ban Trị sự Họ đạo cơ sở.

Theo đó, việc phong chức, phong phẩm, bổ nhiệm, bầu cử, suy cử, cách chức, bãi nhiệm trong đạo Cao Đài ở tỉnh Bình Định được thực hiện tương đối thuận lợi, ít có vướng mắc, từ năm 2015 - 2019 “Tỉnh Bình Định, chấp thuận phong phẩm 131 trường hợp, bổ nhiệm 132 trường hợp, chuyển 06 chức sắc đến các họ đạo để sinh hoạt tôn giáo”.¹

Hai là, các hoạt động tuyên truyền, phổ biến pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo đối với tín đồ, chức sắc đạo Cao Đài và cán bộ, công chức trong hệ thống chính trị được tiến hành thường xuyên, có trọng điểm

Xác định công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo là một trong những nhiệm vụ quan trọng của quản lý nhà nước về tôn giáo. Theo hướng dẫn của Ban Tôn giáo Chính phủ, hàng năm, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định phối hợp với Trường Chính trị tỉnh, thường xuyên tổ chức các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ về công tác tôn giáo cho cán bộ làm công tác quản lý các cấp cũng như những chức sắc. Theo đó, từ năm 2012 đến năm 2019, Ban Tôn giáo tỉnh đã tổ chức 4 Hội nghị để phổ biến nội dung cơ bản của Pháp lệnh tín ngưỡng, tôn giáo; Nghị Định 92/2012/NĐ-CP ngày 18/11/2012 của Chính phủ về *Quy định chi tiết và biện pháp thi hành Pháp*

lệnh tín ngưỡng, tôn giáo; Luật Tín ngưỡng, tôn giáo ngày 01/12/2016 và Nghị định số 162/2017/NĐ-CP *quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Tín ngưỡng, tôn giáo* cho hơn 200 chức sắc, tín đồ đạo Cao Đài trên địa bàn tỉnh. Bên cạnh đó, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định còn phối hợp với ủy ban nhân dân các huyện, thị xã, thành phố tổ chức triển khai tập huấn và phổ biến Thông tư 01/2013/TT-BNV ngày 25/3/2013 của Bộ Nội vụ về *Ban hành và hướng dẫn sử dụng biểu mẫu về thủ tục hành chính trong lĩnh vực tín ngưỡng, tôn giáo* cho phần lớn cán bộ, công chức và chức sắc của nhiều tôn giáo, trong đó có nhiều tín đồ đạo Cao Đài. Bên cạnh đó, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định còn phối hợp với Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh tổ chức lớp Bồi dưỡng kiến thức Quốc phòng - An ninh cho 30 chức sắc thuộc những hệ phái của đạo Cao Đài; đồng thời cử chọn 12 chức sắc tham dự các lớp tuyên truyền, phổ biến chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo do Ban Tôn giáo Chính phủ tổ chức tại tỉnh Gia Lai. Nhân dịp mở các lớp giáo lý hạnh đường, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định được Hội thánh Cao Đài Cầu Kho Tam Quan mời đến phổ biến các chủ trương, đường lối của Đảng, những quy định của pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo, về đạo Cao Đài; chỉ dẫn cách làm hồ sơ, thủ tục để đăng ký hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo...

Ngoài ra, Ban Tôn giáo tỉnh thường xuyên xây dựng mối quan hệ với các hệ phái đạo Cao Đài thông qua việc tổ chức thăm hỏi, gặp mặt vào những ngày lễ lớn của Đạo như: Lễ tưởng niệm ngày khai đạo Cao Đài, Lễ Thượng Ngươn, Lễ Yên Diêu tri, Lễ Vía Đức Chí tôn... Qua đó, một mặt tạo nên sự gắn kết giữa các chức sắc, tín đồ, mặt khác còn động viên họ tiếp tục phát huy tinh thần yêu nước, thực hành phương châm “Nước vinh, Đạo sáng”, vì sự nghiệp đổi mới và phát triển của đất nước.

Cùng với những hoạt động trên, các cấp chính quyền trong tỉnh thường xuyên quán triệt chủ trương, chính sách về tôn giáo đến đội ngũ cán bộ, công chức các cấp, qua đó phát huy được vai trò của đội ngũ cán bộ, công chức đối

với việc tham gia trong hoạt động quản lý nhà nước về tôn giáo trên địa bàn. Sở Nội vụ tỉnh Bình Định thường xuyên phối hợp với các cơ sở đào tạo của Ban Tôn giáo Chính phủ tổ chức phổ biến, triển khai Nghị quyết 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương khóa IX về công tác tôn giáo, Luật Tín ngưỡng, tôn giáo cùng những văn bản dưới luật có liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo, đạo Cao Đài, từng bước nâng cao nhận thức trong việc thực hiện công tác quản lý về tôn giáo. Hàng năm, từ năm 2015 đến năm 2019, Sở Nội vụ tỉnh đều tổ chức Hội nghị để quán triệt các văn bản trên cho 572 lượt cán bộ lãnh đạo các tổ chức chính trị - xã hội trên địa bàn. Mặt khác, Sở Nội vụ còn phối hợp với các cơ quan chức năng cấp huyện, thị xã tổ chức Hội nghị phổ biến, quán triệt đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật Nhà nước về tôn giáo cho 1.352 lượt cán bộ chủ chốt cấp xã, phường, thị trấn. Đồng thời, cử hơn 40 cán bộ, công chức cấp tỉnh và cấp huyện tham gia các khóa bồi dưỡng nghiệp vụ về tôn giáo được tổ chức tại các tỉnh Gia Lai, Kon Tum, Thừa Thiên Huế, thành phố Hồ Chí Minh, do Ban Tôn giáo Chính phủ và Học viện Hành chính quốc gia tổ chức.

Việc duy trì thường xuyên công tác phổ biến pháp luật về tôn giáo đến các tổ chức, chức sắc, tín đồ các hệ phái đạo Cao Đài giúp họ nắm vững chủ trương, chính sách và thủ tục hành chính về hoạt động tôn giáo như: xây dựng, nâng cấp cơ sở thờ tự; tổ chức các hoạt động tín ngưỡng ngoài cơ sở thờ tự... Qua đó, công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài diễn ra thuận lợi; các tín đồ đạo Cao Đài có điều kiện tham gia vào các hoạt động tôn giáo đầy đủ, tạo sự đồng thuận giữa các tổ chức, tín đồ đạo Cao Đài với chính quyền các cấp trong thực hiện quyền tự do về tín ngưỡng, tôn giáo. Đồng thời, giúp cán bộ, công chức nhận thức sâu sắc hơn chủ trương của Đảng, pháp luật Nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo, về đạo Cao Đài để thực thi công vụ, nâng cao hiệu quả công tác quản lý về các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo nói chung và của đạo Cao Đài nói riêng trên địa bàn tỉnh Bình Định.

Ba là, công tác quản lý các hoạt động nghi lễ, cơ sở thờ tự và giải quyết nhu cầu của các tổ chức, cá nhân trong sinh hoạt, thực hành tôn giáo tiếp tục được chú trọng

Để đảm bảo nhu cầu tự do tín ngưỡng, tôn giáo của các hệ phái đạo Cao Đài, hàng năm, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định ban hành nhiều văn bản hướng dẫn chính quyền các địa phương đôn đốc, nhắc nhở các tổ chức tôn giáo, trong đó có các hệ phái đạo Cao Đài tiến hành đăng ký chương trình, hoạt động với chính quyền cơ sở; hướng dẫn những thủ tục hành chính nhằm tạo mọi điều kiện tốt nhất cho các hoạt động tôn giáo. Nhờ đó, những lễ nghi tôn giáo, các hoạt động nhằm phát triển tín đồ của đạo Cao Đài được diễn ra thuận lợi. Từ Đại hội Nhơn sanh trang trọng toàn phái nhiệm kỳ lần thứ IV (2015 - 2020) đến việc tổ chức 5 lớp giáo lý hạnh đường của Hội thánh Cao Đài Cầu Kho Tam Quan, “Ban Đại diện Hội thánh Cao Đài Tây Ninh mở 03 lớp bồi dưỡng nghi lễ; các Hệ phái tổ chức các hoạt động giao lưu giữa các Hội thánh Cao Đài trong cả nước”¹..., đã tạo nên sự đoàn kết, gắn bó giữa các hệ phái, từ đó góp phần lan tỏa, nâng cao đời sống văn hóa tâm linh của tôn giáo này. Thêm vào đó, sự hỗ trợ kịp thời của chính quyền các cấp ở tỉnh đã tạo điều kiện thuận lợi cho các hệ phái tổ chức các Đại hội Nhơn sanh cấp cơ sở đúng nhiệm kỳ theo quy định; cho phép tổ chức 15 lễ hội ngoài chương trình đăng ký hàng năm...

Nhằm khắc phục sự xuống cấp cũng như việc xây mới các cơ sở thờ tự phục vụ nhu cầu hành đạo của tín đồ đạo Cao Đài, Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định đã chủ động phối hợp với các cấp, tham mưu cho Ủy ban nhân dân tỉnh “cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho 28 cơ sở thờ tự với diện tích 81.760m²/159,660m²”.¹ Vì thế, phần lớn các cơ sở này đã được nâng cấp, tu sửa hoàn chỉnh. Từ năm 2015 đến năm 2019, tỉnh Bình Định cho phép nâng cấp, sửa chữa 7 cơ sở thờ tự, chuyển mục đích sử dụng đất cho 2 trường hợp để xây dựng cơ sở thờ tự. Chính quyền các cấp thường xuyên hỗ trợ và hướng dẫn các chức sắc trong việc hoàn thiện các hồ

sơ cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, nhằm đảm bảo cơ sở pháp lý cho sự ổn định các địa điểm sinh hoạt tôn giáo. Ngoài ra, Ban Tôn giáo tỉnh còn phối hợp với các ngành chức năng, tham mưu cho Ủy ban nhân dân tỉnh và các cơ quan hữu quan trong việc giải quyết các đơn thư, khiếu nại có liên quan đến nhà, đất có nguồn gốc của đạo Cao Đài một cách kịp thời, góp phần ổn định tình hình chính trị, trật tự an toàn xã hội tại địa phương.

Bốn là, công tác đào tạo cán bộ, xây dựng bộ máy cơ quan quản lý nhà nước về các hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng được triển khai đồng bộ

Sau hơn 10 năm sáp nhập Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định vào Sở Nội vụ theo tinh thần Nghị định 13/2008/NĐ-CP của Chính phủ về *Quy định tổ chức các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương*, Ban Tôn giáo tỉnh từng bước được củng cố và đi vào hoạt động ổn định. Cơ quan này có 12 cán bộ, công chức, 02 hợp đồng theo Nghị định 68 của Chính phủ. Ở cấp huyện có 11 phòng Nội vụ, giúp cho công tác quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng từng bước chặt chẽ, quy củ. Ngoài ra còn có 149/159 xã, phường, thị trấn (13 xã miền núi không có tôn giáo) phân công phó chủ tịch ủy ban nhân dân phụ trách công tác tôn giáo và một số chức danh khác kiêm nhiệm. Có thể nói, phần lớn cán bộ thực hiện công tác quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo trên địa bàn đều có trình độ đại học, nhưng chuyên ngành về tôn giáo còn rất ít. Bộ phận này đều được bồi dưỡng về kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ trong công tác quản lý ngành. Một số cán bộ trẻ, có năng lực được quy hoạch, đào tạo dài hạn nhằm chuẩn bị nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới.

Mặc dù có những biến động về mặt tổ chức, song đội ngũ cán bộ, công chức thực hiện quản lý nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo ở tỉnh Bình Định tương đối ổn định, tích lũy được những kinh nghiệm, nghiệp vụ trong điều hành, giải quyết các vấn đề liên quan đến tôn giáo phát

sinh trong đời sống xã hội khá hiệu quả. Quan hệ giữa Ban Tôn giáo tỉnh Bình Định và lãnh đạo các hệ phái đạo Cao Đài ngày càng gắn bó, sự đồng thuận ngày càng cao. Việc thực hiện cải cách hành chính trong lĩnh vực này thường xuyên được quan tâm, tạo sự thông thoáng về các quy trình, thủ tục hành chính liên quan cho tín đồ, tổ chức tôn giáo khi có nhu cầu. Thêm vào đó, Tỉnh ủy Bình Định thường xuyên củng cố và từng bước kiện toàn Ban Chỉ đạo công tác tôn giáo ở các cấp, góp phần tạo thuận lợi trong việc thực hiện quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài đúng hướng.

Năm là, thực hiện có hiệu quả trong quản lý nhà nước về tham gia hoạt động an sinh xã hội của đạo Cao Đài

Các hình thức tuyên truyền về đạo Cao Đài ở tỉnh Bình Định không chỉ dừng lại ở giáo huấn giáo lý, đạo đức tôn giáo trong những buổi hành lễ mà còn gắn liền tinh thần “nhập thế” qua hoạt động an sinh xã hội như: từ thiện, nhân đạo, bảo trợ xã hội... Các hệ phái đạo Cao Đài ở tỉnh Bình Định luôn xây dựng hình ảnh “sống Đạo” qua công tác xã hội gắn với những phong trào, những cuộc vận động lớn do Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phát động như: “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”; “Xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”; quỹ “Vì người nghèo”; quỹ “Vì biển đảo thân yêu”; hỗ trợ, giúp đỡ người nghèo, bệnh tật, yếu thế trong xã hội; “đỏ lửa” trong dịp tết cổ truyền hàng năm. Đặc biệt, Ban Đại diện Hội thánh Cao Đài Truyền giáo phối hợp với Bệnh viện Tâm thần, Bệnh viện Lao thành phố Quy Nhơn tổ chức bếp cơm tình thương giúp bệnh nhân nghèo, 2 lần/tháng. Công tác cứu trợ đồng bào bị thiệt hại bởi bão lụt ở miền Trung năm 2019 cũng được các hệ phái đạo Cao Đài như Ban Chính Đạo, Tiên Thiên, Truyền Giáo, Cầu Kho Tam Quan và cơ quan Phổ thông giáo lý Đại Đạo phối hợp với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Bình Định tổ chức thực hiện với giá trị 250 triệu đồng. “Ban Đại diện Tòa thánh Cao Đài Tây Ninh tỉnh Bình Định cũng thực hiện cứu trợ bão lụt trong tỉnh Bình Định với giá trị

180 triệu đồng”.¹ Cùng với đó, các hoạt động từ thiện gắn liền với việc khám chữa bệnh cho người dân miễn phí cũng được các hệ phái thực hiện thông qua những phòng khám từ thiện, các đợt khám tập trung của “Hội chữ thập đỏ Tâm Phúc” tại thị xã An Nhơn với sự đồng hành của Ban Cai quản Tiểu Tòa thánh An Thái trị giá hơn 126 triệu đồng. Tất cả những hoạt động trên cho thấy, các hệ phái đạo Cao Đài tỉnh Bình Định từng bước góp phần giải quyết nhiều vấn đề mà thực tiễn cuộc sống đặt ra ở địa phương, đồng thời chính quyền cũng tạo điều kiện thuận lợi để tín đồ đạo Cao Đài thực hiện tâm nguyện, từ đó không để các thế lực thù địch lợi dụng để lôi kéo, kích động, thực hiện ý đồ xấu.

Đồng hành cùng với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp trong tuyên truyền, nâng cao nhận thức của người dân về thực hiện Hiến pháp, pháp luật, bảo vệ môi trường... nhiều Thánh thất Cao Đài trong khu vực tham gia ký kết và phối hợp thực hiện những quy định của khu phố, thôn xóm như: phong trào Bảo vệ an ninh Tổ quốc, phong trào Bảo vệ môi trường, phong trào Phòng chống dịch bệnh Covid-19... Từ đây, những giá trị cốt lõi, thiết thực của đạo Cao Đài được tuyên truyền, giới thiệu và lan tỏa tích cực trong xã hội, tới đời sống các tín hữu, và nhờ thế công tác truyền đạo bước đầu nâng cao hiệu quả.

Sáu là, hoạt động đối ngoại, quan hệ quốc tế: Trong thời gian qua, công tác hướng dẫn hoạt động đối ngoại, quan hệ quốc tế về hoạt động của đạo Cao Đài luôn được tỉnh quan tâm chỉ đạo thực hiện. Mặc dù chưa có mối quan hệ về hoạt động giữa đạo Cao Đài hải ngoại với các tổ chức Cao Đài trong tỉnh, nhưng UBND tỉnh cũng đã quan tâm, tạo điều kiện cho 3 chức sắc thuộc Cao Đài Cầu kho Tam Quan đi nước ngoài để tham quan, du lịch, thăm người thân, xin ủng hộ về tài chính nhằm phục vụ cho việc sửa chữa, trùng tu, cải tạo, xây dựng lại cơ sở thờ tự hoặc làm công tác xã hội từ thiện là chủ yếu.

2.2. Những hạn chế

Cùng với kết quả đạt được như trên, công tác quản lý nhà nước về các hoạt động của đạo Cao

Đài trên địa bàn tỉnh Bình Định thời gian qua vẫn còn những khó khăn, hạn chế như sau:

Thứ nhất, đội ngũ làm công tác quản lý nhà nước về các hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng ở cơ sở chưa đảm bảo số lượng, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ còn hạn chế. Đặc biệt từ khi sáp nhập vào Sở Nội vụ, bộ máy chuyên trách cấp huyện có biến động lớn. Do yêu cầu mới, một bộ phận cán bộ chuyên sâu trong công tác này đã chuyển công tác sang những vị trí khác hoặc kiêm nhiệm nhiều nhiệm vụ... Chính vì thế, việc theo sát tình hình thực tiễn ở cơ sở chưa kịp thời, nhất là giải quyết những vấn đề phát sinh liên quan đến hoạt động tôn giáo còn lúng túng, bị động.

Thứ hai, sự phối hợp hoạt động của các ban ngành trong việc giải quyết những vấn đề phát sinh liên quan đến các hoạt động tôn giáo, đạo Cao Đài còn thiếu đồng bộ. Nhiều vụ việc liên quan đến nhà, đất, giao đất làm cơ sở thờ tự cho các hệ phái... vẫn chưa được giải quyết triệt để. Một số hoạt động từ thiện, nhân đạo... của các tổ chức đạo Cao Đài vẫn chưa được kiểm tra, phối hợp, hướng dẫn thực hiện...

Thứ ba, các cấp chính quyền địa phương một vài nơi chưa thật sự sâu sát trong công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài trên địa bàn, chưa tạo được mối quan hệ gần gũi, gắn kết giữa chính quyền với chức sắc, tín đồ các hệ phái của đạo Cao Đài. Nhiều nơi còn dễ xảy ra những việc vi phạm pháp luật trong xây dựng, sửa chữa nơi thờ tự, tổ chức điểm sinh hoạt... không xin phép hoặc thiếu biện pháp xử lý, từ đó tính hiệu lực của pháp luật trong đời sống xã hội bị suy giảm. Một số ngành, địa phương thiếu nhất quán, phối hợp giải quyết chậm một số vấn đề liên quan đến đạo Cao Đài dẫn đến trở ngại trong việc tham mưu với cấp thẩm quyền giải quyết theo yêu cầu của các hệ phái.

Những hạn chế trên bắt nguồn từ các nguyên nhân khác nhau như:

Trước hết, công tác quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng là lĩnh vực tổng hợp, có liên quan đến

hiều mặt của đời sống xã hội, nhiều cấp, ngành trong bộ máy nhà nước. Thế nhưng trên thực tế, việc phân công, phân cấp giữa các cơ quan chức năng của tỉnh cũng như thẩm quyền giữa Ban Tôn giáo tỉnh với chính quyền các cấp chưa thật sự rõ ràng. Việc xem Ban Tôn giáo là cơ quan hành chính chủ yếu trong việc đảm đương mọi nhiệm vụ thực thi công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài là phổ biến, từ đó xảy ra tình trạng chồng chéo, buông lỏng và thiếu sự quan tâm chỉ đạo trong quản lý.

Mặt khác, công tác tuyên truyền, phổ biến chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của nhà nước về hoạt động tôn giáo cho tín đồ, chức sắc đạo Cao Đài cũng như cán bộ, công chức trong hệ thống hành chính nhà nước chưa thường xuyên. Vì vậy, việc nhận thức của một bộ phận đội ngũ này về đạo Cao Đài chưa đầy đủ, thậm chí chưa xem “tôn giáo là vấn đề còn tồn tại lâu dài, đạo đức tôn giáo có nhiều điều phù hợp với công cuộc xây dựng xã hội mới”.² Cùng với đó, là việc không cập nhật kịp thời những văn bản quy phạm pháp luật có liên quan trực tiếp công tác quản lý nhà nước về đạo Cao Đài nên nhiều cán bộ, công chức thường lúng túng, xử lý những yếu tố phát sinh chưa thật sự hiệu quả.

Quan trọng hơn, hệ thống bộ máy và đội ngũ công chức trực tiếp thực hiện công tác quản lý nhà nước về tôn giáo ở cơ sở biến động thường xuyên, hầu hết chưa được đào tạo chuyên ngành tôn giáo, thiếu nền tảng về kiến thức lẫn nghiệp vụ. Chính vì thế, hiệu quả trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng vẫn còn hạn chế.

3. NHỮNG GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA ĐẠO CAO ĐÀI TẠI TỈNH BÌNH ĐỊNH

Từ thực trạng trong công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài trên địa bàn tỉnh Bình Định thời gian qua, nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện quản lý nhà nước trên lĩnh vực này, cần tập trung giải quyết một số vấn đề cơ bản sau:

Một là, tăng cường nâng cao nhận thức lý luận về tôn giáo nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài trong tình hình mới

Công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài là một trong những công tác nhạy cảm, vì thế đòi hỏi người làm công tác này phải nắm chắc lý luận cũng như phương thức quản lý nhà nước về tôn giáo và đạo Cao Đài. Những kiến thức ấy chính là công cụ, điều kiện cần thiết giúp cho họ tự tin khi tiếp cận, tuyên truyền, hướng dẫn tín đồ đạo Cao Đài làm đúng theo đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước về tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng, đồng thời đấu tranh chống lại những hành vi sai trái từ các thế lực lợi dụng tôn giáo, lợi dụng đạo Cao Đài để gây chia rẽ, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Thực tế cho thấy, một bộ phận không nhỏ cán bộ, làm công tác tôn giáo chưa nhận thức đầy đủ “tôn giáo là một yếu tố bên trong, không thể tách rời đối với vấn đề dân tộc”³ và “Tín ngưỡng, tôn giáo là nhu cầu tinh thần của một bộ phận nhân dân, đang và sẽ tồn tại cùng dân tộc trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta”.⁴ Bên cạnh đó, do hạn chế về kiến thức chuyên môn nên trong khi thực thi công vụ thường lúng túng, khi quá tả, khi quá hữu, thiếu thấu đáo, sai sót là nguyên nhân tạo ra những “điểm nóng” về tôn giáo. Chính bởi thế, việc tăng cường nâng cao nhận thức cho cán bộ làm công tác này trong hệ thống chính trị, đồng thời trang bị “cách nhìn nhận tôn giáo đa chiều, khắc phục cách nhìn phiến diện trước thời kỳ đổi mới”⁵ có ý nghĩa cấp thiết, quan trọng đối với công tác nâng cao chất lượng cán bộ, công chức hành chính nhà nước, đáp ứng yêu cầu và nhiệm vụ trong tình hình mới.

Hai là, chú trọng xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác tôn giáo đủ mạnh để nâng cao hiệu quả quản lý

Trên địa bàn tỉnh Bình Định hiện nay, đạo Cao Đài có 387 chức sắc, 434 chức việc. Hầu hết họ được các giáo hội đào tạo, bồi dưỡng khá căn

bản, có hệ thống, thường xuyên, trong số đó có nhiều vị chức sắc với trình độ học vấn cao. Vì vậy, để quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài có hiệu quả, việc xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức thực hiện công tác này là một yêu cầu cấp thiết.

Đối với cán bộ chuyên trách, cần rà soát, bố trí phù hợp với vị trí việc làm. Việc tuyển chọn, điều động cán bộ quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo cần phải lưu ý đến tính chất nhạy cảm, phức tạp của lĩnh vực này. Phải lựa chọn những người có trình độ, năng lực, tâm huyết, có chuyên môn, kiến thức về tôn giáo; có uy tín, thận trọng, có độ tuổi phù hợp và kiên quyết khi xét thấy cần thiết trong thực thi công vụ quản lý nhà nước về tôn giáo.

Theo đó, cần tiến hành phân loại đội ngũ này để xây dựng kế hoạch trong việc đào tạo, bồi dưỡng cụ thể. Cần xây dựng tiêu chí đối với từng loại cán bộ, công chức để thiết kế các chương trình đào tạo, bồi dưỡng và bố trí việc làm phù hợp. Hướng đào tạo, bồi dưỡng hoàn thiện đội ngũ cán bộ này phải đảm bảo các yêu cầu cơ bản về chính trị, nghiệp vụ, kỹ năng chuyên môn, kiến thức pháp luật và tôn giáo liên quan. Hơn nữa, phải “thực hiện tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng và đảm bảo chế độ, chính sách đối với đội ngũ làm công tác tôn giáo”.⁵ Việc quy hoạch cán bộ, công chức gắn liền với đào tạo, bồi dưỡng theo ba cấp là xã, phường; cấp huyện, thị xã, thành phố và cấp tỉnh. Trong đó cần chú ý đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ làm công tác này ở cấp tỉnh phải có kiến thức và kỹ năng nghiệp vụ, chuyên môn sâu về tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng, tương xứng với vị thế công vụ đối với lĩnh vực đặc biệt này.

Ba là, tăng cường kiểm tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo và xử lý vi phạm pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo

UBND tỉnh Bình Định cần chỉ đạo các cơ quan, ban ngành liên quan tổ chức các cuộc điều tra, khảo sát để nắm tình hình tổ chức, hoạt động, cơ sở vật chất... của đạo Cao Đài trên địa bàn. Qua đó xây dựng hồ sơ toàn diện, thường xuyên

cập nhật tình hình giúp cho công tác quản lý đảm bảo kịp thời, chủ động.

Đẩy mạnh thanh tra, kiểm tra quản lý nhà nước đối với hoạt động của đạo Cao Đài một cách thường xuyên, tập trung giải quyết các vấn đề phát sinh liên quan đến đạo Cao Đài, qua đó hướng dẫn, giúp đỡ các hệ phái hoạt động đúng quy định của Pháp luật, nâng cao hiệu quả và đóng góp của đạo Cao Đài vào các lĩnh vực của đời sống xã hội, tạo sự đồng thuận giữa tín đồ, chức sắc đạo Cao Đài với chính quyền địa phương.

Bốn là, thực hiện chính sách phát triển về kinh tế, văn hóa - xã hội, đảm bảo quốc phòng - an ninh ở khu vực tập trung tôn giáo, tạo cơ sở vững chắc cho việc thực thi có hiệu quả công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo

Cùng với nhu cầu về tín ngưỡng của nhân dân, tín đồ các tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng có một nhu cầu chính đáng đó là việc làm, thu nhập và mong muốn có điều kiện tiếp cận nhiều chính sách an sinh xã hội, nâng cao chất lượng cuộc sống... Vì vậy, trên quan điểm, đường lối của Đảng đã được khẳng định trong văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X (năm 2006): “Thực hiện tốt các chương trình phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, văn hóa của đồng bào các tôn giáo”,⁶ tỉnh Bình Định cần xây dựng kế hoạch đầu tư phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, đảm bảo quốc phòng - an ninh tại những vùng tập trung tôn giáo với các hình thức như: đầu tư xây dựng và hoàn thiện cơ sở hạ tầng; phát triển kinh tế bền vững; giải quyết việc làm, thực hiện xóa đói giảm nghèo, tăng thu nhập. Thực hiện tốt công tác: Vận động, đoàn kết, tập hợp các tổ chức tôn giáo, chức sắc, tín đồ sống “tốt đời, đẹp đạo” đóng góp tích cực cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.⁷ Qua đây sẽ góp phần giúp đồng bào từng bước ổn định đời sống vật chất, nâng cao đời sống tinh thần, củng cố mối quan hệ xã hội trong cộng đồng các tôn giáo cũng như giữa các tôn giáo với toàn thể xã hội. Biểu dương kịp thời các gương điển hình tiên tiến trong đồng

bào đạo Cao Đài về xóa đói giảm nghèo, bảo vệ trật tự trị an và an ninh quốc gia, đấu tranh phòng, chống các hoạt động mê tín dị đoan và phổ biến, tuyên truyền đạo trái pháp luật... tạo động lực trực tiếp cho công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài trên địa bàn tỉnh Bình Định ngày càng hiệu quả.

4. KẾT LUẬN

Là mảnh đất giàu truyền thống lịch sử và văn hóa, các tôn giáo nói chung và đạo Cao Đài nói riêng trên địa bàn tỉnh Bình Định có số lượng tín đồ lớn, gắn bó, đồng hành với sự phát triển của dân tộc. Chính vì thế, việc nâng cao hiệu quả trong công tác quản lý nhà nước về hoạt động của đạo Cao Đài tỉnh Bình Định hiện nay là một việc làm quan trọng, thường xuyên, đáp ứng nhu cầu tự do tôn giáo, tín ngưỡng của nhân dân, từng bước ổn định xã hội. Vấn đề đặt ra là không ngừng xây dựng, tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về các hoạt động tôn giáo nói chung, đạo Cao Đài nói riêng đảm bảo hiệu lực, hiệu quả để đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về tự do tín ngưỡng, tôn giáo không ngừng lan tỏa, từng bước đi vào cuộc sống, tạo sự đồng thuận trong nhân dân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. an Tôn giáo tỉnh Bình Định. *Báo cáo Tổng kết công tác quản lý nhà nước và 5 năm thực hiện ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về công tác đối với đạo Cao Đài tại Bình Định*, 2019.
2. Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết 24-NQ/TW về tăng cường công tác tôn giáo trong tình hình mới*, 16/10/1990.
3. Nguyễn Đức Lữ. *Tôn giáo với dân tộc và chủ nghĩa xã hội*, Nxb Chính trị quốc gia, 2013.
4. Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết 25-NQ/TW của BCH Trung ương khóa IX về công tác tôn giáo*, 2003.
5. Nguyễn Hồng Dương. *Quan điểm, đường lối của Đảng về tôn giáo và những vấn đề tôn giáo ở Việt Nam hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia, 2012.
6. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006.
7. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Tập 1, Hà Nội, 2021.